

Nr 793.

Av herr **Sundström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 225, angående försvarsväsendets ordnande.

I 1930 års försvarskommissions betänkande, del II, uttalas å sid. 485, att försvarskommissionen icke ansett sig kunna biträda ett från personalhåll framfört förslag om inrättande av så kallade långtjänstunderbefälsbeställningar vid armén. Kommissionen framhåller, att det för vissa tjänsteuppgifter vid armén utan tvivel skulle vara till fördel, om man för deras bestridande kunde avse sådana beställningshavare. Därigenom skulle dock mobiliseringstillgången på före detta underbefäl minskas, och vidare komme dessa beställningars inrättande att medföra ökade kostnader. I den nu framlagda försvarspropositionen beröres ej heller frågan om inrättande av långtjänstunderbefälsbeställningar vid armén.

Även beträffande kustartilleriet hade från personalhåll framförts förslag om inrättandet av dylika beställningar. Försvarskommissionen gjorde dock intet uttalande i frågan, och denna har ej heller omnämnts i Kungl. Maj:ts proposition.

Det här berörda spørsmålet synes dock vara av den betydelse, att det bör komma under bedömande i samband med den förestående omorganisationen av försvarsväsendet. Vid flottan, där man redan har långtjänstunderbefälsbeställningar, vilkas innehavare benämnas högbåtsmän, har denna anordning visat sig vara av obestridligt värde för vapnet. Hågbåtsmannainstitutionen föreslås också skola bibehållas i den nya försvarsorganisationen, och Kungl. Maj:t har med hänsyn till de yttranden, som av de militära myndigheterna avgåvos över försvarskommissionens betänkande, föreslagit, att antalet högbåtsmän skall bibehållas vid 150, trots att försvarskommissionen föreslagit en minskning intill 125 beställningar.

Genom inrättandet av långtjänstunderbefälsbeställningar ernås vissa fördelar dels ur tjänstens, dels ur personalens synpunkt, och dels också för de kommuner, som äro förläggningsorter för truppförband. De för vilka sådana beställningshavare kunna avses skulle främst vara vissa förtroendebefattningar, där innehavaren bland annat skulle handhava viss materiel och utrustning, vilkas ändamålsenliga skötsel och tillsyn äro av stor betydelse för en god hushållning. Att ökade förutsättningar för ernående härav uppkomma, därest befattningshavarna hava längre tjänstetid och högre levnadsålder, torde vara obestridligt, då härmed också följer vidgad erfarenhet och

ökad ansvarskänsla. Vidare skulle givetvis dessa långtjänstbeställningar komma att besättas med för ifrågavarande tjänsteuppgifter särskilt lämplig personal. Som exempel på här åsyftade befattningar har för arméns vidkommande nämnts matsalsfurir, stallfurir, biträde åt väbel, garageföreståndare m. fl. och vid kustartilleriet dagkorpraler, rustkammarkorpraler, väbelkorpraler, matsalskorpraler, vissa eldaretjänster m. fl. Vad gäller armén bör observeras, att de nämnda tjänsterna i icke oväsentlig utsträckning bestridas av till underbefälsgrad befordrade indelta, en anordning, vilken visat sig vara till stort gagn för tjänsten. Inom relativt kort tidrymd står dock icke längre någon indelt personal till förfogande. Förutom att dessa befattningars bestridande av långtjänstunderbefäl säkerligen komme att vara till fördel för bland annat materialvården, så undkomme man även att för dessa behöva disponera för trupptjänst avsedda underbefäl, vilkas tjänsteduglighet blir lidande på att de under längre tid kommenderas att upprätthålla här omnämnda och liknande tjänster. Möjligen kan man undvika menliga verkningar i detta avseende genom att ofta växla kommenderingar, men då blir med all säkerhet andra, såväl för personalens trevnad som för den eftersträfvade ekonomiska hushållningen viktiga intressen mer eller mindre åsidosatta.

Ur personalens synpunkt kan det heller icke anses vara en tillfredsställande ordning, att en del underbefäl för längre eller kortare tid måste undandragas tjänsten på trupp och härigenom få sina möjligheter att kontinuerligt vidmakthålla och förkovra sina färdigheter i det egentliga yrket förminskade. Personalintresset i fråga om långtjänstunderbefälsbeställningar ligger dock främst däri, att genom dessa skapas möjlighet att bereda ytterligare ett antal förtjänta underbefäl framtidsförsörjning i militärtjänsten. Även om man härigenom något nedbringar den ur mobiliseringssynpunkt så ytterst värdefulla omsättningen bland stammanskapet, så sker detta dock icke i så stor utsträckning, att icke nackdelen härav till fullo uppväges av de fördelar, som uppnås på andra områden.

För kommuner, vilka äro militära förläggningssorter, är det till fördel, om långtjänstunderbefälsbeställningar inrättas, ty därigenom beredes fortsatt försörjning i militär tjänst åt ett större antal än för närvarande. Vissa kommuner tillskyndas nu särskilda utgifter, enär de genom sina sociala hjälporgan måste ordna försörjningen för äldre före detta underbefäl och deras familjer, då dessa icke kunna erhålla civilanställningar. Detta har blivit verkligt betungande för vissa kommuner.

Bland de invändningar, som rests mot förslaget om inrättande av långtjänstunderbefälsbeställningar även vid armén och kustartilleriet, synes kostnadsfrågan hava tillmätts avgörande betydelse. Att anordningen i fråga skulle medföra viss kostnadsökning kan icke bestridas, men denna blir dock icke av någon större storleksordning. För närvarande uppbära flottans högbåtsmän en slutlön, som med 288 kronor för år överstiger slutlönen för

furir (korpral vid marinen). Om man räknar med att långtjänstunderbefälsbeställningarnas antal bestämmas i förhållande till antalet furirer (korpraler vid kustartilleriet) efter samma proportion som vid flottan, skulle antalet böra beräknas till cirka 200 vid armén och cirka 40 vid kustartilleriet. Med utgångspunkt härifrån skulle man sålunda kunna approximativt beräkna merkostnaden för avlönande av långtjänstunderbefäl i förhållande till övrigt underbefäl till — vad gäller slutlönerna — 69,120 kronor för år. Naturförmåner eller ersättning härför kunna beräknas belöpa sig till samma belopp för båda kategorierna. En viss ytterligare kostnadsökning uppkommer dock därigenom, att pensionsförhållandena självfallet måste ordnas för långtjänstunderbefälen, varför statens bidrag till pensioneringen av militär personal skulle komma att något ökas.

Då sålunda kostnadsfrågan i detta fall icke är av den betydelse, att den synes böra tillmätas avgörande vikt, och då vissa fördelar ur såväl tjänstens som den vid försvarsväsendet anställda personalens synpunkt skulle stå att vinna genom att inrätta ett antal beställningar för långtjänstunderbefäl även vid armén och kustartilleriet — jag förutsätter att utskottet skall kunna föreslå det antal beställningar av denna kategori, som bör uppföras i staterna — får jag sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att i staterna för arméns truppförband och för kustartilleriet uppföra beställningar för långtjänstunderbefäl, vilka skola äga kvarstå i tjänst till pensionsåldern och åtnjuta löneförmåner, motsvarande de till flottans högbåtsmän utgående.

Stockholm den 21 april 1936.

Walter Sundström.

I motionens syfte instämma:

J. A. Persson,
Tidaholm.

A. S. Fält.

